

Pleidooi voor vrije keuze

Veel mensen hebben het moeilijk om op een heldere manier na te denken over de problemen die gepaard gaan met het downsyndroom, merkt Etienne Vermeersch.

Etienne Vermeersch

Hoogleraar emeritus filosofie (UGent)

De column 'Hopen op uitsterven?' (*DS 6 juni*)

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170605_02912524) van Ignaas Devisch, die schijnbaar over mijn visie op de NIP-test en op het downsyndroom gaat, week zover van mijn echte opvattingen af dat ik het eerst hopeloos vond erop te reageren. In *De afspraak* eerder deze week bleek dat Devisch' betoog niet het gevolg was van een onvermogen om correct een tekst te lezen, maar van kwade trouw. Toen ik tekstueel het foutieve van zijn lectuur aantoonde, bleef hij doordrammen. Ik geef maar een paar voorbeelden. Hij schreef drie keer wat mijn 'enige uitgangspunt' is: een 'plicht tot genetische optimalisatie' om 'alle' imperfecties uit de wereld te helpen. Maar in mijn tekst stond twee keer dat ik het alleen heb over 'zware handicaps', die algemeen erkend worden als 'sterk nadelig voor het individu'. Ik voegde er nadrukkelijk aan toe dat ik niet 'het nastreven van een volmaakt kind' bedoelde. Verder vond ik dat 'de mentaliteit zal evolueren' over de keuze voor abortus na een diagnose van down. Devisch schreef me in het debat twee keer de uitdrukking 'moet evalueren' toe, om te bewijzen dat ik de vrijheid wil aantasten. Hoe kan iemand die zonder verpinken tegen de evidente waarheid ingaat, zich nog ethicus noemen?

Pil tegen down?

Deze ontsporingen vormen een extreem voorbeeld van de moeilijkheid die sommigen hebben om op een heldere wijze na te denken over deze problematiek.

In de eerste plaats hoop ik dat we er allemaal naar streven – ik heb er een deel van mijn leven aan besteed – om zoveel mogelijk lijden uit de wereld te helpen. Dat houdt in dat ieder menselijk wezen dat levend en levensvatbaar geboren wordt de volle menselijke waardigheid heeft en dat we, individueel en als maatschappij, in optimale omstandigheden voorzien om het te laten leven. Dat geldt in het bijzonder voor mensen met een handicap.

Risico op een zware handicap kan een argument bieden om een abortus legitiem te vinden

Op theoretische gronden, ondersteund ook door de wetgeving van de meeste landen, kennen we daarnaast aan een menselijk embryo en een foetus een zekere (groeierende) beschermwaardigheid toe, maar die is niet gelijk aan die van de mens in het vorige geval. Het risico op een zware handicap kan dus een argument bieden om een abortus legitiem te vinden.

Een derde situatie kan zich voordoen wanneer je tijdens de zwangerschap een geneesmiddel kunt nemen dat het risico op een handicap wegwerkt of drastisch reduceert.

Om te weten hoe mensen de ernst van het downsyndroom inschatten, kun je van de hypothese uitgaan dat er een pil zou bestaan die dit syndroom grotendeels uitschakelt (zoals foliumzuur voor spina bifida). Aan mensen die alle risico's verbonden met down kennen, kun je dan vragen of zij deze pil tijdens de zwangerschap zouden nemen. Ik vermoed dat een verpletterende meerderheid dit zou doen. Het is hoe dan ook beter een kind te krijgen zonder deze handicap.

Spookbeeld

Zo'n methode om het downsyndroom 'uit de wereld te helpen', bestaat momenteel niet. We hebben alleen abortus. Liesbeth Van Impe vond dit in *De afspraak* een enorm verschil. Ze leeft blijkbaar in een andere wereld: de meerderheid van de vrouwen kiest in deze situatie al lang voor abortus. Dat geldt ook voor veel moeders die al een downkind hebben.

Om hen dat af te raden, wijst men vaak op het feit dat kinderen met deze handicap gelukkig kunnen zijn. Natuurlijk, alle kinderen kunnen, in gunstige omstandigheden, gelukkig zijn. Maar in een welvarend liefdevol gezin is de kans al iets groter dan bij een alleenstaande arme moeder. Als het kind een IQ van rond de 60 heeft, lukt het al beter dan met een IQ van 30 (*DS 7 juni*)

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20170606_02914379) . Hoe minder risico's, hoe beter.

Met dezelfde bedoeling om mensen die voor abortus kiezen in een slecht daglicht te stellen, komen meerdere auteurs (ook Devisch) met het spookbeeld van ‘rasverbetering’. In het telefoongesprek dat aan de basis lag van de tekst in *De Morgen* had ik uitvoerig uitgelegd dat er talloze genetische afwijkingen zijn die in de medische literatuur als zodanig beschreven worden. Een uitschakeling daarvan is slechts een terugkeer naar de normaliteit. ‘Optimalisering’ daarentegen, verwijst naar het verbeteren van genen, zodat superieure intelligentie, schoonheid en kracht ontstaan. Pas als die mogelijkheid aan de orde komt, zal een open, rustige discussie over ‘rasverbetering’ kunnen beginnen. Maar mag men ondertussen echt vrij kiezen wat down betreft, zonder intimidatie van wie dan ook?

LEES MEER

14/11/2018 | ‘Laat dit voor de scholen een wake-upcall zijn’

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20181113_03941781)

13/11/2018 | ‘School mocht jongen met down niet weigeren’

(http://www.standaard.be/cnt/dmf20181112_03937491)

rd.be/extra/stat